

සිංහ අංකය: S1003

පන්තිය: 10-ආ

විෂය: ඉතිහාසය

විභාගය: 5 වන පාඨම - පුනරුදය

I කොටස

- ක්‍රිස්තු වර්ෂ 1505 සිට 1948 (ජාතික නිදහස ලබා ගැනීම දක්වා)
- පෘතියේ (1505-1658), ලන්දේසි (1658-1796), බ්‍රිතාන්‍ය (1796-1948)
- සම්පූද්‍යාධික ගංගාබදු සහසනාවේ ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මාන්තයෙන් වාණිජ වගා කර්මාන්තයකට මාරුවීම
- රාජ්‍ය ලේකම් ක්‍රමය (1833), දොන්මේර් ව්‍යවස්ථාව (1931), සෞල්බරි ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාව (1946)
- සාම්පාදිත ලේකයේ ප්‍රථම වනාවට විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය නොමැති පුද්ගලයින්ට හැර සියලුම වැඩිහිටින්ට මැනිවරණ බලය ලබා දීම
- ඇමරිකන් මිශනාරි සම්නිය, බ්‍රිතාන්‍ය මිශනාරි සම්නිය, කැනෑලික් මිශනාරි සම්නිය
- මිගේව්‍යවත්තේ ගුණානන්ද හිමි, රත්මලානේ ධම්මාලේක් හිමි, හික්කඩුවේ ග්‍රී සුමංගල හිමි
- නේ (කැමල්ගේ), රබර් (හෙන්රි විකුමසිංහ), කේපි, කොකෝ (කැකෝ)
- 1833
- දේශීය භාෂා සාහිත්‍ය සමෘද්ධ වීම, සමස්ත දිවයින එක්සත් වීම
- ස්වදේශීක සංස්කෘතිය භා සම්පූදායන් කෙරෙහි බලපෑම, ගොවිතැනේ ස්වභාවය වෙනස් වී ජනතාව ඉඩම් වළින් ඇත් වීම
- මුද්‍රණ ගිල්පය හඳුන්වා දීමෙන් සාහිත්‍ය කෘෂි ප්‍රවලිත වීම භා නව සාහිත්‍ය ආකාර (නවකතා, කෙටි කතා, නාට්‍ය) බිහි වීම

II කොටස

13.

(අ) ශ්‍රී ලංකාවේ පුනරුදය යනු ක්‍රි.ව. 1505 සිට 1948 දක්වා කාලය තුළ සිදු වූ සමාජයේය, ආර්ථික, දේශපාලනික හා සංස්කෘතික විෂ්ලේෂණීය වෙනස්කම් සමුහයකි. මෙය යටත් විෂ්නු පාලන යුගය තුළ ගෝත්මික රාජධානී ක්‍රමය අවසන් වී ආධුනික රාජ්‍යයක් බිහි වීමේ සංකුමණික කාලයකි. මෙහිදී දිවයිනේ සම්ප්‍රදායික ජීවන රටා, ආගම්, ආර්ථිකය හා රාජ්‍ය ක්‍රමය මූලික වගයෙන් වෙනස් විය.

(ආ) පුනරුදයට හේතු වූ ප්‍රධාන සාධක පහ:

- යටත් විෂ්නු පාලනය:** පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විෂ්නු බලවතුන්ගේ පැමුණිම හා පාලනය.
- බටහිර බලපෑම හා තාක්ෂණික වෙනස්කම්:** යුරෝපීය රටවල් මගින් නව ආගම්, භාෂා, අධ්‍යාපන ක්‍රම, රාජ්‍ය පාලන ආකෘති, තාක්ෂණය හා වෙළඳ ක්‍රම භාෂ්‍යන්වා දීම.
- ආර්ථික වෙනස්කම්:** සම්ප්‍රදායික ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මාන්තයෙන් වාණිජ කෘෂිකර්මාන්තයට මාරුවීම.
- සමාජ ව්‍යුහයේ පරිවර්තනය:** ක්ෂේත්‍රීය සමාජ ව්‍යුහය අවසන් වී නව සමාජ වර්ග බිහි වීම.
- ඡාතිකවාදයේ උද්ගමනය:** යටත් විෂ්නු පාලනයට එරහිව ස්වදේශීක ජනතාව අතර ඡාතික හැඟීම් ඇති වීම.

14.

(අ) බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විෂ්නු පාලනය යටතේ ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලනික ඒකාබද්ධ කිරීම යනු ක්‍රමක්‍රියාත්මක වූ එතින්හාසික ක්‍රියාවලියකි. මෙම ක්‍රියාවලිය 1796 දී ලන්දේසි පාලනයෙන් බ්‍රිතාන්‍යයන්ට දිවයිනේ ඉතිරි ප්‍රදේශ ලබා ගැනීමන් සමඟ ආරම්භ විය. 1815 මාර්තු 2 වන දින උඩරට ගිවිසුම අත්සන් කිරීමන් සමඟ උඩරට රාජධානීය බ්‍රිතාන්‍ය පාලනයට යටත් විය.

මෙම ඒකාබද්ධ කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස:

- දිවයිනේ පැවති ගෝත්මික රාජධානී ක්‍රමය සම්පූර්ණයෙන්ම අවසන් විය.
- සමස්ත දිවයිනම එක් කේත්තීය පාලනයක් යටතේ එක්සන් වූ ප්‍රථම වතාව මෙය විය.

- බ්‍රිතාන්‍ය අධිරාජ්‍ය පාලන ක්‍රමය යටතේ ඒකාබද්ධ පාලන ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක විය.

(අ) 1931 දෙළංගෝර් ව්‍යවස්ථාවේ විශේෂත්වයන්:

- ලෝකයේ ප්‍රථම සර්වජන ජන්ද බලය:** සාමකාමී ලෝකයේ ප්‍රථම වනාවට විශේෂ විද්‍යාල අධ්‍යාපනය නොමැති පුද්ගලයින්ට හැර සියලුම වැඩිහිටින්ට මැතිවරණ බලය ලබා දුන් ආකාරය.
- ප්‍රජාතනත්ත්වාදී ප්‍රගතිය:** යටත් විෂේෂ රටක ප්‍රජාතනත්ත්වාදී ප්‍රගතියේ වැදගත් මිල්ලගලක් සනිටුහන් කළේය.
- ස්වයං පාලනය දෙසට පියවර:** මෙමගින් ස්වයං පාලනය දෙසට වැදගත් පියවරක් ගත් අතර බ්‍රිතාන්‍ය පාලනය යටතේ පවා දේශීය නියෝජීතයින්ට යම් බලනාල ලබා දුන්නේය.

16.

(අ) පුනරුදු යුගයේ අධ්‍යාපන පරිවර්තනය:

- සම්පූද්‍යාධික සිට බවහිර ක්‍රමයට:** පිරිවෙන්, මහා විභාර අධ්‍යාපනයේ සිට බවහිර අධ්‍යාපන ක්‍රමයට මාරුවීම
- ක්‍රිස්තියානි මිශනාර සම්නි:** ඇමරිකන්, බ්‍රිතාන්‍ය මිශනාර සම්නි විසින් පාසල් පිහිටුවීම
- ඉංග්‍රීසි භාෂා මාධ්‍යය:** ඉංග්‍රීසි භාෂාව අධ්‍යාපන මාධ්‍යය ලෙස හඳුන්වා දීම
- විශේෂ විද්‍යාල අධ්‍යාපනය:** 1921 දී ග්‍රී ලංකා විශේෂ විද්‍යාලය පිහිටුවීම

(ආ) බෙඟද්ධ පුනරුදුය:

- පූජ්‍යවීම:** යටත් විෂේෂ පාලනය සමයේ බුද්ධාගම දුර්වල වීම, ක්‍රිස්තියානි ආගම් ප්‍රවලින වීම
- අරමුණු:** බුද්ධාගම නැවත ගොඩ නැංවීම, බෙඟද්ධ අධ්‍යාපනය ගෙක්නිමත් කිරීම, බෙඟද්ධ සංස්කෘතිය සුරකීම
- නායකයින්:** මිගේවුවන්නේ ගුණානත්ද හිමි, රත්මලානේ ධම්මාලෝක හිමි, හික්කඩුවේ ග්‍රී සුමංගල හිමි

18.

(ආ) ග්‍රී ලංකාවේ පුනරුදුයේ ධනාත්මක හා සංණාත්මක ප්‍රතිඵල:

ධනාත්මක ප්‍රතිඵල:

1. **දේශපාලනීක එක්සත් කිරීම:** ගෝත්‍රික රාජධානී ක්‍රමය අවසන් වී සමස්ත දැවැනු එක් රාජ්‍යයක් යටතේ එක්සත් වීම.
2. **ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා ප්‍රගතිය:** රාජ්‍ය ලේකම් ක්‍රමය, දොන්මෙව්ර ව්‍යවස්ථාව, සෞල්බරි ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථාව වැනි ප්‍රගතියේ ප්‍රතිසංස්කරණ.
3. **නව අධ්‍යාපන ක්‍රම භා දැනුම:** බටහිර අධ්‍යාපන ක්‍රම, විද්‍යාව, තාක්ෂණය, වෛද්‍ය විද්‍යාව හැඳුන්වා දීම.
4. **දේශීය භාෂා සාහිත්‍ය සමෘද්ධිය:** සිංහල භා දෙමළ සාහිත්‍ය නව ආකාර වැනි සමෘද්ධි වීම.

සංණාත්මක ප්‍රතිඵල:

1. **ස්වදේශීක සංස්කෘතිය භා සම්පූදායන් කෙරෙහි බලපෑම:** යුරෝපීය සංස්කෘතියේ බලපෑම හේතුවෙන් ස්වදේශීක සංස්කෘතික අගයන්, භාෂා, සම්පූදායන් දුර්වල වීම.
2. **ගොවිනැගේ ස්වභාවය වෙනස් වීම:** ස්වයංපෝෂිත කෘෂිකර්මාන්තය අවසන් වී ජනතාව ඉඩම් වැනි අභ්‍යන්තර වීම.
3. **සමාජ අසමානතා පැවතීම භා වර්ධනය වීම:** යටත් විෂ්‍ය පාලනය යටතේ නව සමාජ අසමානතා බිජි වීම.
4. **යටත් විෂ්‍ය මානසිකත්වයක් ඇති වීම:** බටහිර සංස්කෘතිය වැඩි වටිනාකමක් ලබා ගැනීම.

(ආ) පුනරුදු යුගයේ තුනක ග්‍රී ලංකාවට ඇති දිරීසකාලීන බලපෑම:

- **දේශපාලනීක:** එකීය රාජ්‍ය ආකෘතිය, ප්‍රජාතනත්ත්වාදී පාලන ක්‍රමය, රාජ්‍ය සේවා ක්‍රමය, ආණ්ඩුකුම ව්‍යවස්ථා ප්‍රගතිය
- **ආර්ථික:** වාණිජ වගා ආර්ථිකය (නේ, රබර්), තාගරික කේන්ද්‍රීකරණය, රේල් ප්‍රවාහන පදනම්තිය, බැංකු භා මූල්‍ය පදනම්තිය
- **සමාජ භා සංස්කෘතික:** ද්වීභාෂා භාවය (ඉංග්‍රීසි), බ්‍රිතාන්‍ය අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ අංග, ආගමික බහුවිධාවය, සමාජ විශේෂන